# Prop 1 S | Skriftlig innspill til Stortingets Utenriks- og forsvarskomite.

**Effektive grep for å snu bistandsbudsjettet til et som rigger oss for fremtiden**

## 1. Innledning.

WWF ser med bekymring på utviklingen for bistand til verdens fattigste generelt, og klima og miljø i norsk utviklingsarbeid spesielt.

Bistandsbudsjettet må økes til 1,5% av BNI. Når internasjonal innsats og bistand svekkes i verden, og krigen i Ukraina går sin tøffeste vinter i møte, må Norge øke sitt bidrag. De siste årene har kostnader til å støtte krigen i Ukraina, inkludert flyktningekostnader i Norge, gjort at mindre av norsk bistand går til utviklingstiltak i de fattigste landene. Samtidig får Norge store ekstra inntekter fra salg av olje og gass til Europa for å fylle gapet sanksjonene mot Russland har forårsaket. Ved å øke bistandsbudsjettet vil Norge sende et signal til Europa, Ukraina, Palestina og viktige samarbeidsland i Afrika og Asia om å være en motvekt til stormaktenes nullsumspill. Samarbeid om felles globale utfordringer er den beste forebyggingen og beredskapen for en liten åpen økonomi som Norge.

Tabell 1 oppsummerer WWFs innspill til endringer i regjeringens forslag:

| Post | Kapittel | Navn | Endring (i 1000 kr) |
|---|---|---|---|
| 76 | 162 | **Risikokapital Klimainvesteringsfondet** | -416 667 |
| 96 | 162 | **Kapitalpåfylling Klimainvesteringsfondet** | + 1 250 000 (beløpet regnes ikke som del av 1% BNI) |
| 70 | 163 | **Miljø og klima** | + 350 000 (totalt 1 594 000 ) |
| 71 | 163 | **Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling** | + 268 000 (totalt 500 000) |

## 2. Klimainvesteringsfondet

Klimainvesteringsfondet er presentert som bistandsbudsjettets vinner. Det er problematisk av to årsaker:

1) Det er riktig at Norfund får den største økningen over bistandsbudsjettet. Men Klimainvesteringsfondet vil få en realnedgang av innskudd i 2027 grunnet bortfallet av

tilskuddet som Norfund har overført til fondet fra overskuddet fra salget av SN Power på 1 milliard årlig. I 2026 overføres 2 milliarder til fondet. I 2027 vil det nedjusteres til 1,67.

2) Klimainvesteringsfondet har høy avkastning og er først og fremst en god pengeplassering for Norge. I dag budsjettføres likevel 25 prosent av Klimainvesteringsfondet som en tapsavsetting over bistandsbudsjettet, og bevilgningen til fondet regnes som en del av én-prosenten av BNI til bistand.

Det er viktig at fondet får en reell og ambisiøs økning. Selv om regjeringens intensjon er god er resultatet at en større andel av bistand til verdens fattigste brukes som tapsavsetning for et norsk fond. Budsjettføringen må endres slik at hele overføringen til fondet ses som en formueplassering. Dette ville vært i tråd med statens bevilgningsreglement, samtidig som det vil muliggjøre at fondet i større grad kan oppskalere sine lønnsomme investeringer i fornybar energi.

*Verbalforslag: Stortinget ber regjeringen ta Kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi post 76 og 96 ut av beregningen for bistandsprosenten og endre budsjettføringen slik at hele overføringen til fondet ses som en formueplassering.*

**3. Klimafinansieringsmålet**

Regjeringen har med dette budsjettforslaget foreslått en dramatisk reduksjon i ambisjonsnivået for klimafinansiering. Målet om 30 milliarder i året innen 2035 er lavere enn Norges klimafinansiering i 2025. Norges rettferdige ansvar er beregnet til 100 milliarder kroner årlig. Anbefalinger foreligger for hvordan dette beløpet kan finansieres, for eksempel gjennom et dedikert uttak til internasjonal klimafinansiering innenfor handlingsregelen, slik Helgesen-utvalget foreslår. Statsbudsjettet 2027 må øke målsettingen og inkludere en opptrappingsplan som tydelig skisserer hvordan midlene skal brukes til å kutte utslipp, og på klimabistand.

*Verbalforslag: Stortinget ber regjeringen oppjustere Klimafinansieringsmålet til 100 milliarder årlig fra 2027.*

**4. Sørgelige ambisjoner for kap 163. Klima, miljø og hav og Norges ambisjonsnivå i plastavtaleforhandlingene**

For 2027 foreslås et kutt på 300 millioner for kap 163 post 70 tiltak til miljø og klima. Det foreslåtte kuttet for 2027 skal bidra til å finansiere økningen til Klimainvesteringsfondet. Det er viktig å understreke at investeringer ikke kan erstatte bistand til verdens fattigste, tiltakene må komplimentere hverandre. Norges bidrag til oppnåelse av naturavtalen burde blitt satset på, i samarbeid med sivilsamfunnspartnere i lavinntektsland. For å opprettholde ambisjonsnivået foreslår vi å reversere kuttet, pluss å inflasjonsjustere

bevilgningen på posten. Dette innebærer en økning sammenlignet med regjeringens forslag på 350 millioner kroner.

I 2026 kuttet regjeringen 100 millioner til kap 163 post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling. Plastforurensning er verdens raskest voksende miljøkrise. Regjeringen sier de ønsker at Norge fortsetter sin lederrolle internasjonalt for å bekjempe plastforurensning. Tallene viser noe annet. Bistandsprogrammet mot plastforurensning og marin forsøpling har lagt et solid grunnlag for videre global satsing for rene hav. Det er viktig at programmet styrkes og at ambisjonen om å bruke en milliard innen 2028, gitt av regjeringen i 2024, bekreftes som et romertallsvedtak.

Budsjettposten for bistandsprogrammet er liten sammenlignet med andre, men resultatene er sterke og katalytiske med effekter langt forbi programmets rammer. Programmet formaliserer og skaper arbeidsplasser innen sirkulær økonomi og mobiliserer privat kapital gjennom ordninger som produsentansvar. Studier viser at den uformelle avfallssektoren består av mellom 19-24 millioner arbeidere som samler inn ca 60% av alt plastavfall globalt. En styrking av programmet bidrar både til bekjempelse av plastforurensning og bærekraftig jobbskaping for en spesielt sårbar gruppe.

På bakgrunn av dette foreslår WWF følgende endringer:

- Kap. 163. Klima, miljø og hav Post 70.
    - *Økes med 350 millioner*
- Kap. 163. Klima, miljø og hav Post 71.
    - *Økes med 268 millioner for å våre i tråd med Norges forpliktelse om en milliard til å bekjempe plastforurensning innen 2028*.
- *Romertallsvedtak: Stortinget ber regjeringen forlenge bistandsprogrammet mot plastforurensning og marin forsøpling til 2030 med årlige allokeringer på 500 millioner til arbeidet*.

## 5. Sikkerhetspolitikk i Arktis

Omstillingen bort fra fossil energi er sikkerhetspolitikk. Krig og energikriser har vist hvor sårbare land blir når energiforsyning og økonomi er avhengig av olje, kull og gass. Norsk sikkerhetspolitikk må ha dette som en grunnpilar.

Mindre fossil avhengighet betyr bedre energisikkerhet, økonomisk stabilitet og mindre geopolitisk sårbarhet. 21. september bekreftet EU-kommisjonen at de holder fast på sitt moratorium mot ny olje og gass fra Arktis. Dette politiske signalet fra Norges største olje- og gasskunde må tas på alvor, og følges opp gjennom en stans i tildelingen av nye letelisenser

i Arktis. I tillegg har en rekke land nå gått sammen om å finne løsningene for hvordan verden skal omstille seg bort fra fossil energi. I Santa Marta, Colombia møttes 57 land i april på den første globale konferansen for fossil utfasing for å diskutere hvordan energiomstillingen skal gjennomføres. For å sikre et fortsatt sterkt utenriks- og forsvarssamarbeid med Europa må Norge ta signalene om stans av olje- og gassleting i Arktis. En ansvarlig sikkerhetspolitikk er uforenlig med nye letelisenser i Arktis.

*Verbalforslag: Stortinget ber regjeringen om å ikke tildele nye letelisenser i Arktis, definert som nord for polarsirkelen.*

6. **Postkodelotteriet kan bidra til diversifisering av norsk bistandsfinansiering**

Postkodelotteriet gir 23 ideelle organisasjoner langsiktige og frie midler som supplement til offentlige bevilgninger. Bedre rammevilkår for ordningen, gjennom økt mulighet til å informere om lotteriet og justering av omsetningstaket, kan bidra til finansiering av flere gode formål som komplimenterer Norges bistandsmål.

7. **Kontakt**

WWF bistår gjerne komiteens medlemmer med oppfølgingsspørsmål, forslagsutforming og mer:


| Navn | E-post | Telefonnummer |
|---|---|---|
| Jon Bjartnes | jbjartnes@wwf.no | 92 84 25 64 |


For WWF Verdens naturfond,

Karoline Andaur

Generalsekretær